

vzorih. Vse dejavnosti so predstavljene v publikaciji: Za uka željne. Od pravljíčne zgodbe do raziskovalnih projektov. (2004) Koledar dogodkov 2004/05. Ljubljana: Mestni muzej Ljubljana.

Mestni muzej Ljubljana vključuje pedagoške dejavnosti za vse starosti obiskovalcev in predstavlja primer uspešnega vključevanja muzeja v pedagoški proces in pouk zgodovine v Republiki Sloveniji ter s svojo pestro ponudbo ne zaostaja npr. za Londonskim muzejem. Tudi ostali slovenski muzeji, ki so predstavljeni v publikaciji *Pedagoški programi v slovenskih muzejih in galerijah 2005–2007*. (2005). Ljubljana: Pedagoška sekcija pri Skupnosti muzejev Slovenije, predstavljajo uspešno vključevanje muzejskih vsebin v pouk zgodovine.

Vsi predstavljeni prispevki in tudi prispevki avtorjev (11), ki niso predstavljeni na konferenci in seminarju, so objavljeni na spletni strani: <http://www.heirnet.org/qcasymposium.htm>.

Danijela Trškan

37. letna konvencija Ameriškega združenja za napredek slavističnih študij

Salt Lake City, 3.–6. novembra 2005

Kot vsako leto se je tudi letos novembra, tokrat v Salt Lake Cityju v ameriški zvezni državi Utah, zbralo več kot tisoč preučevalcev (zgodovinarjev, geografov, slavistov-jezikoslovcev, literarnih zgodovinarjev itd.) območja nekdanjega komunističnega sveta vzhodno od nekdanje železne zaves. Poudarki celotne konvencije so bili tokrat drugačni kot v preteklosti, ko so znanstveniki poročali zlasti o problemih zgodovine, geografije, politologije, Rusiji in drugih deželah »socialističnega tabora« pa tudi o zgodovini in tedanjem trenutku v Jugoslaviji. Tokrat so bili poudarki zlasti na tistem delu nekdanjega komunističnega sveta, ki je ta svet povezoval z islamom oziroma na problemu Čečenije, Kazahstana itd. V zvezi s tem so se pojavili celo predlogi o preimenovanju celotne organizacije, saj bi naj ime »slovanske študije« več ne odražalo tistega, s čemer se ukvarja organizacija.

Slovenski udeleženci sestanka smo se aktivno z referati udeležili kar nekaj panelov. Deloma smo tako sodelovali v okviru panelov, ki so jih organizirali člani Society for Slovene Studies, deloma pa smo s svojim znanjem obogatili tudi panele, ki so jih organizirale druge organizacije, ki sestavljajo združenje.

Že prvi dan sestanka smo tako sodelovali pri panelu o zaščiti avtohtonih narodnih manjšin in priseljskih etničnih skupnostih v novih članicah Evropske unije (primer Slovenija). Panelu je predsedovala Sabrina Petra Ramet z Norveške univerze znanosti in tehnologije iz Trondheima. Josef Figa s Hamilton Collegea iz Cedar Rapidsa v Iowi je tako predstavil koncepte zaščite priseljskih skupnosti v Evropski uniji in ZDA. Pri tem je poudaril, da moderne družbe zagotavljajo integracijo priseljskih skupnosti, pri čemer se seveda pojavljajo problemi, ki so v EU, še posebej v Veliki Britaniji in Franciji prisotni in vidni zlasti pri pripadnikih priseljskih skupnosti iz vrst muslimanskih skupnosti. Hkrati pa država omogoča mehanizme ohranjanja etnične identitete tem skupnostim na osnovi pravice teh skupnosti do samoorganiziranja. Naj k temu dodam, da se je v EU že pričel pretok priseljencev iz »novih« članic EU v »stare« članice, še zlasti v države, ki so omogočile neomejeno gibanje in naseljevanje prebivalstva. O tem lahko govorimo zlasti na primeru Velike Britanije, posledica tega pa je nastanek novih klasičnih tipičnih organizacijskih struktur za »servisiranje« potreb novih priseljskih skupnosti (etničnih župnij, kulturnih društev, »etničnih« trgovin itd.). V večjem številu so se zlasti v Londonu naselili po 1. maju 2004 Poljaki. Podobno kot koncept pravice do ohranjanja etničnih identitet v ZDA sicer omogoča ohranjanje teh identitet na osnovi samoorganiziranosti, morda tudi kakih davčnih olajšav, pa »država« v »starih« članicah EU neposredno ne podpira ohranjanja etničnih identitet priseljskih skupnosti. V ZDA je takšen pristop prisoten že stoletje, še zlasti pa od tridesetih let 20. stoletja dalje. Matjaž Klemenčič je v okviru tega panela predstavil koncepte zaščite italijanske in madžarske manjšine v Republiki Sloveniji, Jernej Zupančič pa problematiko zaščite ohranjanja identitete in koncepte enakopravnosti priseljskih skupnosti v Republiki Sloveniji, ki jih lahko primerjamo s tistimi koncepti zaščite

priseljenskih skupnosti, ki so značilni za EU, še zlasti za skandinavske države. Komentar A. Rossa Johnssona iz Radia Free Europe/Radia Liberty in Hoover Institution pa je posegel na področje primerjav modelov zaščite priseljenskih skupnosti v Sloveniji, EU in ZDA.

Panelu »Slovenija 1945 : 60 let po tem« je predsedoval predsednik Society for Slovene Studies Metod M. Milac. Aleš Gabrič z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani je tako spregovoril o zgodovini »boljševizacije« Slovenije na splošno, Tadeja Tominšek-Rihtar z istega inštituta pa o rezultatih projekta o žrtvah vojne in revolucije v Sloveniji. Žrtve je razdelila na tiste, ki so padli v partizanih, tiste ki so padli v protikomunističnih vojaških enotah in civilne žrtve vojne na Slovenskem. Zanimivo in pravilno je, da je k žrtvam, ki so padli v protikomunističnih vojaških enotah, prištela tudi Slovence iz Slovenije, ki so padli kot mobiliziranci v drugih vojskah (ne pa tudi Slovencev iz Koroške, Italije in Madžarske, ki so padli v nemški, italijanski in madžarski vojski). Seveda tu niso šteti tudi slovenski izseljenci, druge in tretje generacije, ki so sodelovali še zlasti v vojski ZDA. Tominšek-Rihtarjeva je opozorila tudi na kronično pomanjkanje sredstev za tovrstno dejavnost v Republiki Sloveniji. Peter Vodopivec z istega inštituta je predstavil prisotnost spomina na drugo svetovno vojno in leto 1945 v Sloveniji. Komentar Benjaminja Frommerja z Northwestern University je obravnaval zlasti referat Tadeje Tominšek-Rihtarjeve in pohvalil nove pristope k tem vprašanjem.

Med slovenskimi paneli moramo omeniti tudi panel »Slovenija in Evropa«, ki se je ukvarjal z vprašanjem vpliva članstva v NATO in EU na Slovenijo. Na panelu, ki mu je predsedoval Stefan J. Kapsch z Reed Collegea, so sodelovali Charles J. Bukowski (Bradley University), Joseph Derdzinski (University of Denver), James Gow (Kings College, London, V.B.) in slovenski ambasador v ZDA Samuel Žbogar.

Posebna pomena za prihodnost Society for Slovene Studies so seveda mladi raziskovalci, ki se ukvarjajo s slovenskimi študijami. Panelu, ki je združil te raziskovalce, je predsedovala Carole Rogel z Ohio State University. Toby Martin Appelgate z Univerze v Tennesseeju je tako predstavil kozolec kot element slovenske identitete in pokrajine. Peter Mikek z Wabash Collegea je spregovoril o makroekonomskih aspektih slovenskega prevzemanja Eura, Sean O'Rourke z Univerze Yale pa o nekaterih vprašanjih iz slovenske slovnice.

Udeleženci iz Slovenije smo sodelovali še pri panelu »O tistih, ki so zares verjeli (v jugoslovanski komunizem): Jugoslovanski intelektualci v petdesetih letih 20. stoletja«. Marijan Despalatović s Connecticut Collegea je tako spregovoril o Miroslavu Krleži v petdesetih letih 20. stoletja, Nicholas John Miller iz Boise State University o Dobrici Čosiću, medtem ko je Mateja Režek z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani spregovorila o Milovanu Djilasu z vidika prvega poraza znotraj partijskega »liberalizma«.

Matjaž Klemenčič je komentiral tudi panel o Vladku Mačku v hrvaški zgodovini. Mark Biondich, raziskovalec ki se ukvarja z vojnimi zločini (na območju nekdanje Jugoslavije) z Ministrstva za pravosodje v Kanadi, je spregovoril o Mačku in politični desnici na Hrvaškem v letih 1929-1941, Miran Pavlaković z Univerze Maryland o Mačku in španski državljanski vojni, Sabrina Petra Ramet pa o Mačku, hrvaški kmečki obrambi in nezadovoljstvu na Hrvaškem v letih 1932-1941. Bistvo hrvaškega nezadovoljstva z Mačkovim politikom je bilo v tem, da si je Maček prizadeval poiskati kompromis z Jugoslavijo oziroma s Srbi, medtem ko je skrajna desnica na Hrvaškem že med obema svetovnima vojnama iskala rešitev hrvaškega vprašanja v oblikovanju hrvaške nacionalne države. Ob koncu panela se je razvila zanimiva razprava, na eni strani o realnosti morebitnega izvajanja sporazuma med Cvetkovićem in Mačkom, na drugi pa o primerjavi med prvo in drugo Jugoslavijo. Ludwig Steindorff iz Univerze v Kielu v Nemčiji je tako zagovarjal stališče, da je prišlo do propada prve Jugoslavije spričo zunanjega napada, medtem ko je prišlo do razpada druge Jugoslavije izključno na podlagi razpada od znotraj. Pisec teh vrstic pa je opozoril na dejstvo, da je bila prva Jugoslavija zelo trhla državna tvorba, ki je razpadla tako rekoč takoj po napadu od zunaj. Pri tem so tako imenovani »zunanjí sovražniki« izrabili prav vse tiste elemente nerešenega nacionalnega vprašanja, ki so kasneje privedli tudi do konca druge Jugoslavije v začetku devetdesetih let 20. stoletja.

Zanimiv je bil tudi panel, ki je primerjal položaj v novih članicah EU (Madžarski, Poljski, Češki republiki in Sloveniji). Lahko rečemo, da so se udeleženci štiridesetih odstotkov panelov ukvarjali z vprašanji, ki so bila tako ali drugače povezana z nacionalnimi vprašanji na območju vzhodne Evrope in nekdanje Sovjetske zveze. Vendar pa naj omenim še nekaj panelov, v katerih so se udeleženci ukvarjali

z vprašanji povezanimi z zgodovino in sedanostjo na prostoru nekdanje Jugoslavije. Eden od panelov se je tako ukvarjal z etničnimi konflikti in etnično identiteto v postkomunistični Evropi. Zanimiv je bil tudi panel o mednarodni pomoči državam, ki so nastale na območju nekdanje Jugoslavije. Deloma se je tega področja dotaknil tudi panel o islamu in mejah regije, s katerimi se ukvarja organizacija Ameriško združenje za pospeševanje slovanskih študij.

Pozornost pa so pritegnili tudi paneli o turizmu na območju nekdanje Jugoslavije, o zahodnem Balkanu ter njegovih možnostih za tranzicijo, o hrvaških možnostih za približevanje EU po hrvaški konsolidaciji in panel o Josipu Brozu--Titu v luči obletic 1945–1956–1995–2005/06.

Matjaž Klemenčič